

forum for
natur og
friluftsliv
nordland

Fauske 2. juli 2017

Norges Vassdrags- og Energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo
E-post: nve@nve.no

Høringsuttalelse til søknad om bygging av Terråk småkraftverk i Bindal

Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland, FNF Nordland, er et nettverk for 14 natur- og friluftslivsorganisasjoner i Nordland, med til sammen over 22 000 medlemskap. FNF Nordland arbeider for å sette friluftslivet og dets behov på dagsorden og øke bevisstheten om helse og livskvalitet samt viktigheten av å ta vare på naturen og miljøet rundt oss. FNF Nordland arbeider også for å sikre arealer for et aktivt friluftsliv. De frivillige natur- og friluftslivsorganisasjonene er med sin demokratiske styreform og åpne medlemsadgang et talerør for de store grupper av allemannsrettighetshavere i norsk utmark.

Viser til høringsbrev fra NVE datert 16. mai 2017 om høring av Terråk småkraftverk.

Uttalelsen er utarbeidet på bakgrunn av innspill og merknader fra Naturvernforbundet i Nordland.

Bakgrunn for konsesjonssøknaden

NTE søkte i 2008 om konsesjon for utbygging av Terråkvassdraget. NVE gav positiv innstilling til alternativ D, mens OED gav endelig konsesjon til alternativ A. NTE fant ikke grunnlag for å kunne realisere prosjektet og frafalt konsesjonen i mars 2017.

Plathe eiendommer har samarbeidet med Rein Energi AS og Sweco Norge AS for å se på muligheten til å realisere et lønnsomt småkraftverk i Terråkvassdraget. De mener det er mulig å bygge ut vassdraget fra Nervatnet til Hellifossen med god økonomi. Prosjektet blir svært likt alternativ D i NTEs konsesjonssøknad, og vil samlet sett få en redusert konfliktgrad sammenlignet med NTEs alternativ D. Hovedforskjellen mellom de nye planene og alternativ D er at kraftstasjonen legges i dagen og at deler av vannveien endres fra tunnel til nedgravd rør. I tillegg går reguleringen av Mellavatn ut av prosjektet og erstattes av en enkel innsnevring av det nå åpne midtpartiet i eksisterende demning.

NVE mottok søknaden 30.4.2017 og ble sendt på høring 30.5.2017 med høringsfrist 30.6.2017. NVE ber om at høringspartene fokuserer på endringene i forhold til alternativ D som NVE tidligere har behandlet.

Konsekvensvurderinger

Sweco Norge AS har utarbeidet en rapport som skal belyse konsekvensene av endringene i utbyggingsforslaget til Plahte Eiendommer, i forhold til innstillingen fra NVE til konsesjon for alternativ D. Det nye søknaden vil ifølge rapporten få vesentlig mindre tunneldriving, mindre anleggsvei og mindre depotareal. Det vil derimot bli et nedgravd trykkrør som ikke var med i NTEs alternativ.

Terråk småkraftverk vil medføre en reduksjon i adkomstvei fra 2000 m til 800 meter. Store deler av ny adkomstvei vil gå i et område i som i dag er berørt av industriområde og kraftlinje. Traseen må også plasseres slik at den i minst mulig grad påvirker Falkbekkvatnet som er et mye brukt friluftslivsområde. Terråkmarka er et mye brukt turområde både sommer og vinter av lokalbefolkningen, med utgangspunkt i traktorvei på nordsiden av Falkbekkvatnet. Ved å flytte adkomstveien til industriområdet vil man kunne etablere en god parkeringsplass.

Det er et ønske om å bygge vei til Hellifossen/Veabakkan. I NTEs alternativ D ble det gitt tillatelse til å bygge adkomstvei ca. 800 meter forbi Hellifossen, i et område som er mer eller mindre uberørt i dag. Grunneier har ikke noe ønske om at det etableres vei forbi Hellifossen. En alternativ adkomstveig er å følge samme trase som i NTEs alternativ D, men at den blir 800 meter kortere, samt en avstikker på knappe 100 meter ned til kraftstasjonen.

Kraftstasjonen er tenkt plassert i et søkk i terrenget ned mot hølen under Hellifossen. Området der hvor folk hovedsakelig ferdes er langs turstien som passerer ca. 50 meter nordvest for kraftstasjonsområdet. Det vil være begrenset innsyn fra der hvor folk vanligvis ferdes, og kraftstasjonen skal tilpasses terrenget. I de opprinnelige planene var utløpet fra kraftstasjonen tenkt plassert i samme område. Området er i dag urørt og plasseringen av kraftstasjonen vil klart være negativt, og sammenlignet med utløp fra fjellanlegg vurderes det som liten negativ.

I NTEs søknad var det lagt opp til at hele anlegget skulle bygges i fjell og derfor ville de visuelle konsekvensene vært begrenset til inntaket, utløpet fra utløpstunellen og portalen til adkomsttunellen. På en annen side ville det blitt mye lengre anleggsvei og større deponi sammenlignet med denne søknaden.

Inntaket vil bli uendret fra NTEs alternativ D. Vannveien vil være sprengt tunell de første 750 meterne og resterende 1700 meter i nedgravd rørgate. Det vil være sprengningsarbeid med grøfta og men vil planlegges på en måte hvor stedegne planter vokster til etter hvert og skjult med løsmasser og etter hvert ikke vises i terrenget. Men de første årene vil det være svært godt synlig, noe som vil ha negative konsekvenser for friluftsliv. Vannveien vil derfor ha negative konsekvenser i forhold til NTEs alternativ D.

Når det gjelder deponi så vil volumet bli sterkt redusert og opptil 80 prosent, men det er likevel ønskelig med 10 deker ved kraftstasjonen og et tilsvarende deponi ved tunnelpåhugget.

Terråk småkraftverk ønsker ikke å regulere Mellavatn (som i NTEs alternativ D), men det ønskes å innsnevre eksisterende åpning i demningen til 1,2 meter. Dette medfører at vannet ved normal vannføring vil ligge nær dagens høyde, men at vannspeilet vil øke mot gammel HRV (høyeste regulerte vannstand) ved vannføringer over ca. 3-5 m³/s. Landskapsmessig vil dette medføre at reguleringssonen vil bli mer synlig enn i NTEs alternativ D. For reindriften vil manglende regulering være en fordel da reguleringer er kjent for å kunne forårsake usikker is.

Sweco Norge AS totalvurdering er at ny søknad om Terråk småkraftverk vil medføre en liten-middels positiv endring i konsekvensgrad. I driftsfasen vil det bli en middels-liten positiv endring av konsekvensgrad sammenlignet med NTEs alternativ D.

Merknader fra FNF Nordland og Naturvernforbundet i Nordland

I første omgang har vi et særlig fokus på planene for Mellavatnet. Det ble på 1930-tallet, i forbindelse med bygging av et kraftverk som skulle skaffe Bindalsbruket elektrisk kraft, bygd en demning ved utløpet av Mellavatnet. Kraftverket var i drift til ca. 1980, da driften stoppet opp på grunn av liten lønnsomhet. Demningsanordningen var i så dårlig befatning at den måtte rives, med det resultat at vannstanden sank med ca. 3-4 meter. Det ble markant felt med reguleringssone, som er bar og består av lys granitt. Dagens vannstand er lavere enn den var ved laveste nivå da vannet var regulert. Plahtes Eiendommer fikk for mange år siden pålegg fra NVE om å sette i stand demningen slik at oppdemt nivå igjen ble reetablert. Siden det forelå planer om å bygge ut vassdraget fikk Plahtes Eiendommer utsettelse i påvente av konsesjonsbehandlingen. Søknaden ble godkjent med det mest omfattende utbyggingsalternativet.

Alternativet som nå legges frem har likheter med det minst omfattende forslaget som ble omsøkt forrige runde. Søknaden om Terråk småkraftverk innebærer en enkel innsnevring av det nå åpne midtpartiet i eksisterende demning. Problemet er bare at den skjemmende reguleringssonen langs vannet vil være der. Kun ved snøsmelting og store nedbørsmengder vil en ha høyere vannstand enn laveste og det er usikkert hvor stor variasjonene i vannstanden vil være. Det vil komme an på hvor høy en gjør demningen og bredde på spalten. Dette må belyses bedre før det kan gis konsesjon.

Vi mener den gjennomsnittlige vannstanden i Mellavatn bør heves, og opp mot det nivået da det var oppdemt. Dette vil skjule den gamle reguleringssonen, samt at det vil få mindre svingninger i vannstanden da vannet da har et langt større areal enn ved laveste vannstand. Og likevel kan en bruke forslaget om en spalte som gjør at vannet dreneres langsommere. Dette tiltaket vil ikke koste stort, og det vil øke områdets opplevelsesverdi og gjøre det mer attraktivt som turområde. Påstanden (i utredningen) om at vannstanden i Mellavatn varierer mye gjennom året er feil. Med dagens brede åpne felt i demningen er svingningen minimal.

Vi er også kjent med at reinbeitedistriktet er negative til utbyggingsplanene og viser blant annet til sumvirkningene og den samlede belastningen av eksisterende inngrep og søknader om nye inngrep i området. Vi er enige i at det må foretas en skikkelig vurdering av den samlede belastningen på natur, friluftsliv og reindrift. I forhold til konsesjonen til NTEs alternativ D så er det siden den gang kommet ytterligere inngrep og forstyrrelser som påvirker natur, friluftsliv og reindrift negativt. Derfor er det svært viktig at NVE som myndighet tar ansvar og gjør en grundig vurdering av den samlede belastningen.

I området langs Terråkelva, på strekningen Nervatnet – Helligfossen, er det gjort funn av de rødlistede lavartene gullprikklav og trønderflekklav. En tørrlegging av området, i kombinasjon av graving vil kunne ha store negative konsekvenser for disse lokalitetene. Og generelt er det slik at redusert vannføring ved kraftutbygginger vil ha negative følger for fuktighetskrevende arter.

Den nye søknaden om Terråk småkraftverk innebærer mindre inngrep i form av veibygging i forhold til NTEs alternativ D. Dette vil følgelig redusere konfliktene, men det er viktig å påpeke at veibygging likevel vil ha negative konsekvenser for naturmangfold. Særlig veibygging og grøfting av myr, som

det planlegges i søknaden (jf. adkomstvei), er svært negativt for miljø (karbonlagring), natur og vil kunne være forstyrrende overfor reindriften.

Vi finner det også uklart hva «Helligfossen» stammer av, og om det eksempelvis kommer av heller – steinheller eller om det av gammelt av var «hellig» og om en da kommer inn på samisk mytologi. Dette må derfor utredes og avklares hva et inngrep vil innebære i forhold til kulturminneloven.

For FNF Nordland

Erling Solvang
Styreleder

Gisle Sæterhaug
Fylkeskoordinator

Kopi (per e-post) til:

Bindal kommune
Nordland fylkeskommune
Fylkesmannen i Nordland v/ Miljø og Reindrift
Norsk Friluftsliv